

Оцінка рекреаційної якості Словенії

<https://doi.org/10.17721/2786-4561.2025.6.1.-2/11>

Сапанчук А.С.

*Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ, Україна,
linasapanchuk08@gmail.com*

Анотація. Словенія – це невелика країна в Центральній Європі, розташована між Італією, Австрією, Угорщиною та Хорватією і приваблює туристів своєю природою, культурою та історією. Якщо планується подорож до цієї країни, то виникає багато питань щодо транспорту, клімату, туристичних місць, пам'яток та інших моментів.

У даній статті подано загальну інформацію про поняття "рекреаційна якість". На основі вивчених інтернет-джерел розглянуто аспекти рекреаційної якості Словенії за показниками, кожен з яких оцінюється максимально у 10 балів. А саме розглядаються природні ресурси території, аналізується туристична інфраструктура, доступність до місць рекреації та туризму, як місцеві жителі ставляться до свого надбання та іноземних туристів. Результати дослідження представлено у вигляді загальної оцінки рекреаційної якості території.

Ключові слова: рекреаційна якість, Словенія, рекреаційні умови, рекреаційні ресурси, рекреаційна інфраструктура.

Assessment of the recreational quality of Slovenia

Sapanchuk A.

Taras Schevchenko National University, Kyiv, Ukraine

Abstract. Slovenia is a small country in Central Europe, located between Italy, Austria, Hungary and Croatia and attracts tourists with its nature, culture and history. If you plan to travel to this country, then many questions arise regarding transport, climate, tourist places, attractions and other points. This article provides general information about the concept of "recreational quality". On the basis of the studied Internet sources, aspects of the recreational quality of Slovenia are considered according to indicators, each of which is estimated at a maximum of 10 points. Namely, the natural resources of the territory are considered, the tourist infrastructure, accessibility to places of recreation and tourism, how locals treat their heritage and foreign tourists are analyzed. The results of the study are presented in the form of a general assessment of the recreational quality of the territory.

Keywords: recreational quality, Slovenia, recreational conditions, recreational resources, recreational infrastructure.

Вступ. Рекреаційна якість – це сукупність характеристик і властивостей рекреаційних ресурсів, які визначають їхню придатність для використання з метою відпочинку, розваг, оздоровлення та туризму. Для визначення даного показника, опрацьовується інформація про: природні ресурси (ландшафти, природні парки, водойми, гори і ліси, які надають можливості для розвитку рекреації), інфраструктура (наявність і стан туристичних об'єктів, таких як готелі, кемпінги, ресторани; рекреаційні зони та транспортні засоби), екологічний стан (чистота повітря, води і ґрунту, а також захист природних ресурсів від забруднень та надмірного використання), соціально-культурні ресурси (наявність культурних, історичних і розважальних об'єктів, які можуть бути цікавими для туристів та відвідувачів), комфорт і безпека та багато іншої інформації.

Саме цей показник відіграє свою роль у привабливості туристичних місць для відвідувачів. Рекреаційна якість також може бути ключовим фактором у розвитку стійкого туризму, який враховує економічні, екологічні та соціальні аспекти. **Мета дослідження**

полягає у визначенні рівня рекреаційної придатності території Словенії шляхом комплексної оцінки її природно-ресурсного потенціалу, рівня розвитку туристичної інфраструктури, доступності рекреаційних об'єктів та соціокультурних чинників. Аналіз спрямований на встановлення ступеня відповідності території вимогам ефективного та сталого рекреаційного використання і туристичного освоєння. **Об'єктом дослідження** є територія Словенії як просторово-географічна одиниця, що розглядається в контексті рекреаційного та туристичного використання. **Предметом дослідження** виступає рекреаційна якість території Словенії, що включає оцінку її природно-ресурсного потенціалу, туристичної інфраструктури, доступності та соціокультурних характеристик, які впливають на привабливість території для рекреації та туризму. **Основні завдання роботи:**

- дати загальне поняття про рекреаційну якість;
- розглянути складові рекреаційної якості даної території;
- дати комплексну оцінку рекреаційної якості Словенії.

Матеріали та методи дослідження. У процесі дослідження були використані загальнонаукові методи аналізу та синтезу, що застосовувалися під час опрацювання інформації з відкритих джерел, зокрема офіційних туристичних порталів, статистичних звітів та відгуків туристів. З метою виявлення просторових закономірностей у розміщенні рекреаційних ресурсів та об'єктів туристичної інфраструктури застосовано метод картографічного аналізу. Також використано метод систематизації для структурованого узагальнення зібраної інформації, що дозволило здійснити комплексну оцінку рекреаційної якості території Словенії.

Результати та їх аналіз. Ступінь екзотичності, атрактивності і унікальності природних та історико-культурних об'єктів. Про Словенію можна дізнатися на просторах Інтернету. Об'єкти в цій країні мають виховне і пізнавальне значення. Наявні об'єкти, що занесені до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (Шкоцянські печери, букові праліси Карпат, доісторичні пальові поселення в Альпах (V тис. до н.е. – V ст. до н.е.), Ідрія і Альмаден – світова спадщина ртуті (XVI–XX ст.). Кожен об'єкт є унікальним через свою історію та архітектуру (Список об'єктів, 2018).

Історико-культурні об'єкти приваблюють туристів, такі як замок Любляна, старе місто Любляна, замок Пірня, Шкофья Лока, церкви (церква Св. Кирила і Мефодія), Національна галерея, собори, палаци і т.д. Культурні комплекси Словенії мають велику надійність завдяки активним зусиллям по збереженню та розвитку, а також значну місткість, що дозволяє їм приймати велику кількість відвідувачів і сприяти культурному обміну (Пам'ятки, 2023).

Доступність природного та історико-культурного потенціалу і території. Більшість транспортних засобів довезуть до природних та історико-культурних об'єктів країни. Є різні піші доріжки, що забезпечують просторову доступність до об'єктів. Спостерігається політична стабільність та немає соціалістичного минулого.

Оскільки країна входить до Європейського Союзу, то її ціни можна назвати середньоевропейськими. Відповідно, в країні розплачуються євро. У супермаркеті звичайний кошик продуктів вийде 35€. Середній чек при відвідуванні кафе вийде приблизно 15€ на одну людину. Для любителів шопінгу ціни також цілком прийнятні. Також тут дешевий транспорт та вхідні квитки. Тому для середньостатистичної людини ціни будуть цілком прийнятними (Республіка, 2024).

Інформацію про країну можна знайти у Інтернеті (офіційний сайт "I feel Slovenia"), є туристично-інформаційні центри у різних містах (понад 100 ТІЦ по країні), мобільні додатки (Booking.si Slovenia ABC, Slovenia Travel Guide and Offline Map) (Slovenian, 2024).

Наявність рекреаційної і туристської інфраструктури. Індустрія розміщення. Словенія пропонує велику кількість готелів для різних категорій туристів. Налічується принаймі 97 готелів (Bohinj Park Hotel 5* у Бохіні, Grand Hotel Union 4* у Любляні, Lucija 3* у Порторожі, Park 2* в Ізолі та інші). Більшість готелів знаходяться в мальовничих місцях, де

можна насолоджуватись чудовим видом з вікна. Окрім цього є туристичні селянські садиби, кемпінги (Пам'ятки, 2023).

Індустрія харчування. У кожному регіоні країни є свої унікальні страви та продукти, тому ресторани Словенії пропонують багато місцевих страв у своїх меню. Наприклад, традиційною стравою є гобова юха (юшка з білих грибів у мисці з хліба). П'ють переважно місцеве вино, пиво і зрідка щось міцніше, зазвичай настояне на меді, фруктах чи травах (місцевий спиртний напій – лікер "Плетершка грушка"). Крім традиційної кухні, у Словенії досить поширена італійська кухня (паста, ризотто і піца), завдяки близькому розташуванню до Італії.

Індустрія транспортних перевезень. В Словенії є два міжнародних аеропорти: Любляна та Марібор. У Люблянні доступна мережа тролейбусів, автобусів та електричок, якими можна дістатися до будь-якої точки міста. Можна орендувати автомобіль (Словенія: країна, 2011).

Індустрію розваг складають культурні події (концерти, фестивалі – Люблянський Джазовий Фестиваль, Марібоський Карнавал, Словенський Книжковий Ярмарок), клуби, спортивні заходи, природні заходи (походи, велоспорт), тематика СПА (Фестивалі, 2024).

Рекреаційні й туристські можливості території і ступінь їх використання. Ресурси й умови рекреаційної діяльності. Словенія має вигідне фізико-географічне розташування (різноманітний рельєф, вихід до моря), клімат (від помірно континентального до середземноморського) та розвинену медичну інфраструктуру. Має багатий історико-культурний спадок, який формувався під впливом різних цивілізацій (країна перебувала у складі Римської імперії, під владою аварів, баварців, Каролінгів, у складі Австрії, Соціалістичній Федеративній Республіці Югославія) (Історія, 2018).

Рекреаційна освоєність представлена гірськими курортами, національними парками, водними видами спорту, велосипедним туризмом і т.д. Можна знайти достатньо інформації про туристичні об'єкти.

Рекреаційні ресурси країни включають: природні (кліматичні, ландшафтні, орографічні, гідрологічні, бальнеологічні, біотичні), антропогенні (архітектурні споруди, галереї, музеї, санаторії, готелі).

Традиції рекреаційного використання території. Рівень рекреаційної освоєності є досить високим завдяки природним умовам та інфраструктурі.

Соціокультурні перетворення території відбуваються під впливом історичних (здобуття незалежності, відродження національної ідентичності), політичних (перехід до демократії, євроінтеграція) та економічних змін (ринкова економіка). Ці перетворення є позитивними для країни (Все це, 2015).

Традиційними видами відпочинку є пляжний відпочинок (Піран, Порторож, Странже), дайвінг (морський парк Маре-Терра, острів Крк, морський заповідник Secovlje Salina Nature Park), бальнеологічний відпочинок (Рогашке Слатине, Порторожі, Чатеже), катання на лижах (найкращі траси у горах Походже та Кранйська Гора), велосипедний туризм (веломаршрути у мальовничих регіонах р. Сава), гастротуризм, винний туризм, подієвий туризм, сільський туризм, екстремальний відпочинок (альпінізм, рафтинг, каньйонінг, парапланеризм, параглайдинг) (Туризм, 2024).

Головні туристичні центри знаходяться у Люблянні, Маріборі (звідти туристи направляються до численних гірськолижних курортів), Постойні (тут розташована карстова печера Постойнска Яма), і морському курорті Порторож на узбережжі Адріатичного моря. Окрім цих, є ще більше 20 туристичних центрів (Пам'ятки, 2023).

Ступінь і період освоєння Словенії. Рекреаційне освоєння пройшло декілька етапів (до 1991 року туристична інфраструктура була розвинута і орієнтована на внутрішній туризм; з 1991 року – активно позиціонує себе як туристична країна на міжнародному рівні, розвиток туристичної інфраструктури (створення національного парку Тріжич); 2000-і – вступ до ЄС

(2004), розвиток екологічного туризму, агротуризму, велотуризму; з 2010-х – нарощування інвестиції в туристичну інфраструктуру та пропозиції; наші часи та перспектива – сталий розвиток) (The most, 2024).

Словенія пропонує безліч *форм рекреаційного використання*: хайкінг та пішохідні прогулянки, гірський туризм, водні види спорту (сплави, купання), зимові види спорту (лижний спорт, сноубординг), культурно-пізнавальний туризм (відвідування пам'яток, культурних фестивалей та заходів), сільський і агротуризм (відпочинок на фермах, виноробство), велосипедний туризм, екотуризм, використання термальних вод (Термі Зрече – сучасний термальний лікувальний курорт) (Туризм, 2024).

Спосіб життя населення і сприйняття туристсько-рекреаційної спадщини території (місцевим населенням, внутрішніми туристами, іноземними туристами). Словенці зберігають культурні традиції (народна музика, танці, кулінарія), цінують спорт та активність. Уряд популяризує здоровий спосіб життя, правильне харчування, фізичну активність, проявляють високу екологічну свідомість. Населення позитивно сприймає свою спадщину і вважає її частиною своєї ідентичності і культури. Іноземні туристи можуть обмінюватися культурою з місцевими жителями. Також вони цінують поєднання природної краси, історичних пам'яток і культурної спадщини. Сталий розвиток приваблює туристів, які цінують екологічні ініціативи (Словенія: країна, 2011).

Природно-кліматичні і ландшафтні умови. Клімат Словенії – помірний континентальний з переважанням північноєвропейських впливів. Немає сильних коливань температури (зима не дуже холодна – в районі 0°C, а літо не дуже жарке – 20-25°C). Найкращий час для подорожей до Словенії – з травня по вересень.

Різноманітні орографічні умови: на північному заході та півночі – хребти Східних Альп, на самій півночі – хребет Караванке, на півдні – ланцюги Кам'яних і Савінських Альп, на заході – Юлійські Альпи з вищою точкою Словенії – горою Триглав (2 864 м).

Є озера (Блед, Бохін, Дике, Церкниця), річки (Сава, Драва, Ледава, Любляниця). Флористичні ресурси включають букові і хвойні ліси, в горах – альпійські луки, у примор'ї – маквис, на плато Карст – степова рослинність. Фауністичні: кабан, косуля, заєць, вовк, рись, ведмідь, птахи, отруйні гадюки. В даному випадку, один бал знімається за наявність отруйних гадюк, які можуть бути небезпечними для туристів і для самого населення.

На території Словенії є наступні природоохоронні території – Національний парк Триглав, регіональні парки, геопарки ЮНЕСКО (Караванке, Ідрія), природний заповідник "Люблянське болото".

Дія природних чинників на організм людини. У Словенії є три кліматичні зони – помірно-континентальна, середземноморська й альпійська. Чисте повітря позитивно впливає на психічне здоров'я та зменшує стрес, мінеральні води лікують певні захворювання. Кліматичні умови є комфортними (4 сезони) (Словенія, 2021).

Топологічні властивості території – унікальна топографія з горами, ріками, озерами та узбережжям, різноманітний рельєф, комфортний клімат, що формує різноманіття флори і фауни; **функціональні** – можна зайнятися риболовлю, полювати на певні види тварин (суворо регулюється), збирати гриби та ягоди; **естетичні** – живописні ландшафти (озеро Блед, печера Постойна, Триглавські гори), різноманітна архітектура (в стилі готики, бароко, ренесансу та сучасного дизайну) (Все про, 2023).

Позитивні і негативні чинники, що впливають на розвиток рекреації та туризму. Є об'єкти, що занесені до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (Шкоцянські печери, букові праліси Карпат, доісторичні пальові поселення в Альпах (V тис. до н.е. – V ст. до н.е.), Ідрія і Альмаден – світова спадщина ртуті (XVI-XX ст.) (Список, 2018).

Є прояви стихійних явищ природи (руйнівні повені, потужний шторм, снігові лавини, посухи) і техногенної діяльності (забруднення довкілля, викиди парникових газів, вплив на природні ресурси). Наприклад, у серпні 2023 року проливні дощі спричинили масштабні

повені в Словенії, в результаті чого загинуло 6 людей, серед них були іноземні туристи (У Словенії, 2023).

Ступінь інфраструктурної забезпеченості міжнародного і внутрішнього туризму.

Добре розвинена транспортна інфраструктура, готелі різного рівня, різноманітні курорти, поширена мережа ТІЦ, організовані туристичні маршрути, розвинені онлайн-сервіси.

Можливість використання місцевого населення і трудових ресурсів. Багато жителів залучені в туристичну індустрію, працюючи в готелях, ресторанах, на туристичних маршрутах, що підвищує їх інтерес до збереження та просування місцевої спадщини (Словенія: країна, 2011).

Соціально-економічна і політична ситуація в регіоні. Стабільна економіка з розвиненим промисловим і туристичним секторами (ВВП на душу населення – 34 місце у світі). Політична ситуація також стабільна, відсутні легальні або нелегальні сепаратистські або антиурядові руху, відсутній тероризм (Зовнішні, 2017).

Взаємозв'язане вивчення основних аспектів територіальної організації відпочинку.

Форми організації відпочинку. Курортний відпочинок, відвідування пам'яток, фестивалей, сімейний відпочинок. Можна замовити екскурсії (Туризм, 2024).

Перспективні організації напрямку відпочинку. Країна продовжить нарощувати свою популярність як напрямок для активного та екологічного туризму, з акцентом на розвиток інфраструктури та терапевтичних курортів (eSIM, 2024).

Рекреаційна інфраструктура та її просторова організація. Широкий спектр готелів, популярних курортів, розвинена мережа туристичних маршрутів. Інфраструктура зазвичай розташована в туристично привабливих регіонах, транспорт забезпечує доступність до цих об'єктів, місцеві органи займаються плануванням території для балансу між інфраструктурою та збереженням природних ресурсів.

Туристсько-рекреаційна диференціація простору: альпійський регіон (піші маршрути, лижні курорти), прибережний регіон (пляжний відпочинок, морські види спорту, гастротуризм), внутрішні низовини (сільський туризм, виноробство) (Туризм, 2024).

Екологічний стан об'єктної території задовільний (забруднення відходами). Саме за це і знятий один бал. Але дані питання вирішуються (поводження зі сміттям, утилізація і переробка). Країна прагне до сталого розвитку. Є законодавче регулювання стану довкілля – Закон "Про охорону навколишнього середовища", який прийнятий 31.03.2004 року (Оцінка, 2024).

Рекреаційне й народногосподарське значення території. Є природні резервати і національні парки, які використовуються для рекреації. Розвивається сільське господарство (наприклад, виноградники, з якого розвивається винний туризм), промисловість (машинобудування, електроніка) (Знайомство, 2024).

Пейзажна складова рекреаційної діяльності. Внутрішня пейзажна різноманітність – гірські райони (Альпи), плоскогір'я і рівнини, ліси (60% території), водні ресурси (річки, озера), прибережна зона, пагорби та долини.

Внутрішня морфологічна структура ландшафту. Словенія ділиться на чотири рельєфних зони. На північному заході простягнулася гірська система Альп (42% території країни). На північному сході розкинулася Паннонська низовина. Південь Словенії відведений Дінарському нагір'ю. 9% площі держави відходить Адриатичному узбережжю на південному заході – це найнижча точка країни (0 м над рівнем моря). Є дві великі річки (Драва і Сава), гірничо-льодовикові і карстові озера з сотнями карстових печер. На Дінарському нагір'ю з'являються словенські степи, на півночі країни – альпійські луки, в приморських регіонах переважає маквис. Основну частину Словенії займають листопадні, вічнозелені і мішані ліси (Знайомство, 2024).

Загальна атрактивність пейзажів, поєднання пейзажів та взаємозв'язок між ними.

Місцевість виділяється пейзажністю, гармонійно поєднуються природні та історико-культурні

об'єкти (наприклад, озеро Блед та Бледський град на узбережжі озера, в центрі озера острів із церквою Марії Кральїце). На фото це дуже добре виділяється (Рис. 1).

Рис. 1. Озеро Блед [Twenty, 2024]

Висновки. Отже, Словенію вважають найкрасивішою країною Європи, що спонукає до її відвідування. Тут спостерігається природне різноманіття, розвинена інфраструктура, зацікавленість місцевих жителів у розвитку туризму та рекреації на їхній території та відкритість до туристів.

Туризм відіграє важливу роль в економіці Словенії. В останні роки ця галузь неухильно розвивається. Величезні інвестиції робляться в розбудову готелів, розвиток курортів і будівництво нових доріг. З'явилися такі цікаві пропозиції, як весільні подорожі і нічне катання на саях. Тому рекреаційна діяльність тут різноманітна, і активності пропонуються протягом цілого року.

References.

- eSIM i yoho rol v ekolohichnomu turyzmi v Slovenii, 2024 [eSIM and its role in eco-tourism in Slovenia]. Retrieved from: <https://www.globalyo.com/uk/esim-and-its-role-in-slovenias-eco-friendly-tourism/> (in Ukrainian).
- Festyvali ta kulturni podii Slovenii: kudy poikhaty ta shcho pobachyty, 2024 [Festivals and cultural events in Slovenia: where to go and what to see]. Retrieved from: <https://all-slovenia.com.ua/festyvali-ta-kulturni-podi%d1%97-sloveni%d1%97-kudi-po%d1%97xati-ta-shho-pobachiti/> (in Ukrainian).
- Istoriia Slovenii, 2018 [History of Slovenia]. Retrieved from: <https://www.istoriya.in.ua/istoriya-sloveniyyi-v3.html> (in Ukrainian).
- Otsinka vplyvu na dovkillia: dosvid Respubliky Sloveniia, 2024 [Environmental Impact Assessment: Experience of the Republic of Slovenia]. Retrieved from: <https://ukraine-oss.com/oczinka-vplyvu-na-dovkilliya-dosvid-respubliky-sloveniia-vidminnosti-u-proceduri-ovd-z-ukrayinoyu/> (in Ukrainian).
- Pamiatky Slovenii, 2023 [Attractions of Slovenia]. Retrieved from: <https://www.poehalisnami.ua/ua/countries/sloveniia/> (in Ukrainian).
- Pro krainu, 2023 [About the country]. Retrieved from: <https://alf.ua/countries/slovenia> (in Ukrainian).

- Republika Sloveniia, 2024 [Republic of Slovenia]. Retrieved from: <https://skybooking.ua/country/slovenia/> (in Ukrainian).
- Slovenian tourism in 25 years, 2024 // I feel Slovenia. Retrieved from: <https://www.slovenia.info/en/business/slovenian-tourist-board/25-years-of-slovenian-tourism>
- Sloveniia, 2021 [Slovenia]. Retrieved from: <https://mandry.club/krainy/sloveniia/> (in Ukrainian).
- Sloveniia: kraina raiskoho pokhodzhennia, 2011 [Slovenia: a country of paradisiacal origin]. Retrieved from: <https://life.pravda.com.ua/travel/2011/11/2/88708/> (in Ukrainian).
- Spysok obektiv Svitovoi spadshchyny YuNESKO v Slovenii, 2018 [List of UNESCO World Heritage Sites in Slovenia]. Retrieved from: <https://uk.teknopedia.teknokrat.ac.id/wiki/> (in Ukrainian).
- The most reliable source of local information, 2024 // I feel Slovenia. Retrieved from: <https://www.slovenia.info/en/plan-your-trip/practical-info/tourist-travel-information-centres>
- Turyzm u Slovenii, 2024 [Tourism in Slovenia]. Retrieved from: <https://reporter.zp.ua/turizm-u-sloveniyyi-wnq.html> (in Ukrainian).
- Twenty Hidden Gems for a Quiet Summer Escape, 2024 // Unify Cosmos. Retrieved from: <https://unifycosmos.com/twenty-hidden-gems-for-a-quiet-summer-escape/>
- U Slovenii naibilsha povin u istorii krainy: Ukraina hotova nadaty dopomohu, 2023 [Slovenia has the largest flood in the history of the country: Ukraine is ready to provide assistance]. Retrieved from: https://24tv.ua/povin-sloveniyyi-ukrayina-gotova-dopomogti-sloveniyyi-podolati_n2367777 (in Ukrainian).
- Vse pro krainu Sloveniia, 2023 [All about Slovenia]. Retrieved from: <https://poradnuk.com.ua/kraini-svitu/europe/slovenia/krayina-sloveniia.htm> (in Ukrainian).
- Vse tse – Sloveniia, 2015 [All this is Slovenia]. Retrieved from: <https://www.gov.si/assets/vladne-sluzbe/UKOM/Promocijske-publikacije/Info-list-v-ukrajinscini.pdf> (in Ukrainian).
- Znaiomstvo z vynohradnykamy po-svoiemu, 2024 [Getting to know the vineyards in your own way]. Retrieved from: <https://www.slovenia.info/ru/legendy/sbor-urozhaya-po-svoemu> (in Ukrainian).
- Zovnishni ta vnutrishni zahrozy bezpetsi Slovenii, 2017 [External and internal threats to Slovenia's security]. Retrieved from: <https://moyaosvita.com.ua/geografija/zovnishni-ta-vnutrishni-zagrozi-bezpeci-sloveni%1%97/> (in Ukrainian).